

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
4.2.2015
Taltionumero
280
Diaarinumero
3170/3/13

1 (6)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus
Valittaja Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Päätös, jota valitus koskee

Oulun hallinto-oikeus 11.9.2013 nro 13/0455/2

Asian aikaisempi käsittely

B on tyttärensä A:n edunvalvojana pyytänyt, että A:lle järjestetään vammaispalvelulain perusteella henkilökohtaista apua 30 tuntia kuukaudessa kodin ulkopuolisiin toimintoihin sekä kirjojen ja lehtien lukemiseen.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän alainen viranhaltija on päätöksellään 27.2.2012 hylännyt hakemuksen, koska A:lla ei ole voimavaroja ottaa kantaa siihen, mihin asioihin, millä tavoin ja milloin hän tarvitsee henkilökohtaista apua, vaikka hänen äitinsä ja oma ohjaajansa toimivat tulkkina. A:n palvelut on järjestetty yksilöllisen asumisen suunnitelman mukaan niin, että ne vastaavat hänen nykyisiä tarpeitaan mahdollisimman hyvin. A osallistuu päivätoimintaan neljä kertaa viikossa ja asumispalvelupäätöksen mukaan hänen ulkoilustaan, virkistäytymisestään ja sosiaalisesta vuorovaikutuksestaan huolehditaan riittävässä määrin. Henkilökohtaista apua ei voida tällöin pitää välttämättömänä.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yksilöhuoltojaosto on päätöksellään 9.5.2012 (nro 64) pitänyt voimassa viranhaltijan päätöksen, koska henkilökohtaisen avun tarve painottuu hoivaan ja huolenpitoon ja koska henkilön avun tarvetta määrittelevät ulkopuoliset henkilöt. A:lle välttämättömät palvelut on järjestetty kehitysvammaisten erityishuoltolain nojalla.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Oulun hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään kumonnut yksilöhuoltojaoston päätöksen ja palauttanut asian jaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaispalvelulain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Viimeksi mainitun pykälän 2 momentin mukaan henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestämien edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Edelleen saman pykälän 4 momentin mukaan henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Saman pykälän 5 momentin mukaan edellä 1 momentin 3–5 kohdissa tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arvio

Fysioterapeutin 4.6.2012 allekirjoittaman lausunnon mukaan A on kehitysvammaisen henkilö, joka sairastaa vaikeaa epilepsiaa. A tarvitsee apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. A:lla on neliraajahalvaus ja hän käyttää liikkumisen apuvälineenä pyörätuolia. A asuu palvelukodissa, jonka henkilökunnalla ei ole resursseja auttaa kodin ulkopuolisissa toiminnoissa. Lausunnon antajan mielestä A osaa riittävästi ilmaista tahoan tilanteissa, joissa tiedustellaan hänen halukkuuttaan esimerkiksi lähteä vierailulle. A osaa kommunikoida tulkittuna omalla tavallaan.

A:lle 13.4.2012 laaditun palvelusuunnitelman mukaan henkilökohtaista apua on haettu kodin ulkopuoliseen toimintaan, kuten jumalanpalveluksiin ja muihin seurakunnan tilaisuuksiin osallistumiseen, konserteissa, kirjastossa, kahvilassa, ravintolassa ja ostoksilla käynteihin sekä kirjojen ja lehtien lukemiseen. A viestii eleillä, hymyllä ja taputtamalla käsiään. Hän tarvitsee ulkopuolista apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa.

Edellä olevasta ja muusta asiakirjoista saatavasta selvityksestä käy ilmi, että A on vaikeavammaisen henkilö, joka tarvitsee vammaisuutensa johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. A:lle on haettu henkilökohtaista apua palvelukodin ulkopuolella tapahtuviin toimintoihin.

Kun otetaan huomioon A:n olosuhteista ja toimintakyvystä saatava selvitys, hallinto-oikeus katsoo, että A:lla on vammaispalvelulain 8 c §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla riittävästi voimavaroja määritellä tarvitsemansa avun sisältö ja toteutustapa. A:n avun ja avustamisen tarpeen ei voida katsoa myöskään perustuvan pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan. Koska A:ta

on pidettävä sellaisena vammaispalvelulain 8 c §:n 3 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, jolle kunnan on järjestettävä henkilökohtaista apua, ei yksilöhuoltojaoston olisi tullut hylätä B:n hake-
musta. Tämän vuoksi hallinto-oikeus ottamatta ensi asteena ratkaistavakseen, kuinka paljon ja missä muodossa henkilökohtaista apua A:lle tulee järjestää, palauttaa asian jaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja yksilöhuoltojaoston päätös 9.5.2012 saatetaan voimaan.

Vaatimustensa tueksi kuntayhtymä on esittänyt muun ohella seuraavaa:

Oulun hallinto-oikeuden päätöksen saapumisen jälkeen on tullut esille, että asiaan liittyen on olemassa vuonna 2012 annettu asiantuntijalausunto, jonka B on tarkoituksellisesti jättänyt toimittamatta asiaa käsitelleille muutoksenhakuelimille. Kyseisellä asiantuntijalausunnolla arvioidaan olevan merkitystä arvioitaessa asiakkaan oikeutta vammaispalvelulain mukaiseen henkilökohtaiseen apuun.

A:n asiamies B toimitti puheterapeutin 14.6.2012 lausunnon sitä pyytäneelle kuntayhtymän työntekijälle vasta 28.11.2013. Lausunnosta ilmenee, että A:n tahdonmuodostus on niin vähäistä, ettei sen perusteella voi myöntää henkilökohtaista apua.

B on antanut selityksen. Puheterapeutin 14.6.2012 tekemää lausuntoa ei ollut ennen jaoston kokousta 9.5.2012 eikä B tiennyt, että sen olisi voinut toimittaa hallinto-oikeudelle vielä valitusajan jälkeen.

Puheterapeutti ei ole luotettavalla ja monipuolisella tavalla perehtynyt A:n kommunikaatioon. Tutkimustilanteisiin olisi varattava tarpeeksi aikaa, jotta tutkittava olisi virkeä ja ehtisi tutustua kunnolla asiantuntijaan, mutta näin ei tapahtunut. A:n lähellä olevat ihmiset pystyvät tulkitsemaan ja ymmärtämään A:n kommunikointia, kun he oppivat tuntemaan tämän ja paneutuvat asiaan. Lausunto sisältää asiavirheitä ja se on myös vanha. A kehittyy omaa tahtiaan koko ajan ja uusia kuvakommunikaatiokuvia lisätään sitä mukaa, kun kuvat tulevat hänelle tutuiksi. Hänelle luodaan koko ajan lisää valinnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksia omaan elämäänsä.

Selitykseen on liitetty A:n omaohjaajan lausunto vuorovaikutuksesta tämän kanssa.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä on antanut vastaselityksen, joka on annettu tiedoksi B:lle.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Matti Pellonpää
hallintoneuvos

Anne E. Niemi (t)
hallintoneuvos

Eija Siitari
hallintoneuvos

Outi Suviranta
hallintoneuvos

Vesa-Pekka Nuotio
hallintoneuvos

Camilla Sandström
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös
Jäljennös

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, maksutta
Oulun hallinto-oikeus
B